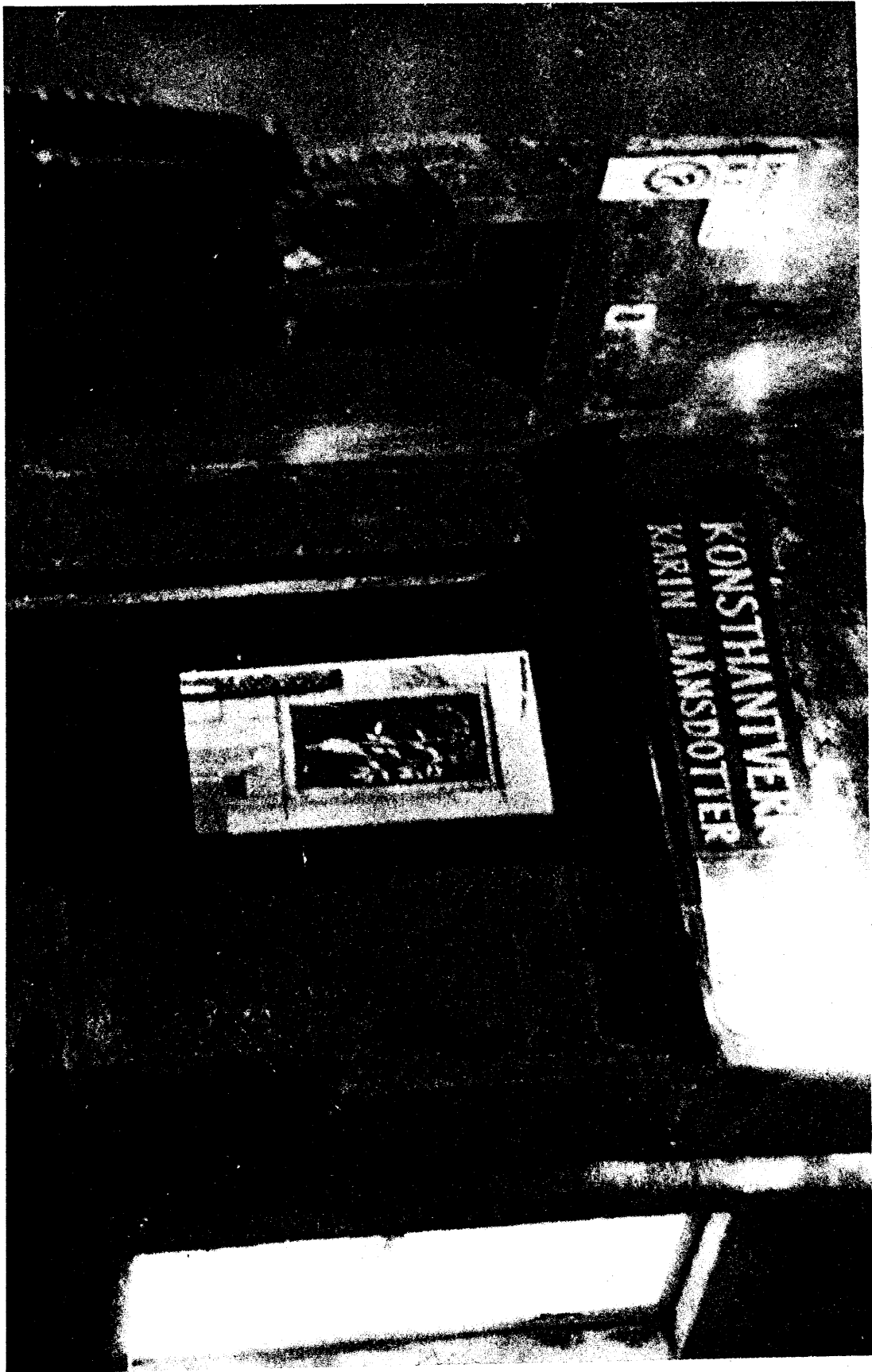

Tidningen Se Nr 2 1974

Har någon knuffat honom över bord från båtens däck?

NILS-OLOF forts

48

Nils-Olofs gamla
förlädrar Nils och
Svea Bonnier
hoppas fortfarande
att de en dag ska
få klart besked om vad
som hände deras
son den där natten för
snart fem år sen.
— Det kan inte ha
varit självmord. Det
måste vara nåt annat.

SE Åsa var med barn, i femte månaden. Hon stod på perongen på Göteborgs central och skulle möta sin fastman. Han skulle komma med stockholmståget klockan 22.50.

Det kändes skönt att Nils-Olof snart var tillbaka. Hon hade saknat honom under veckan han varit borta på resa med konstskolan till Leningrad. Två vykort hade hon fått. Det första från Helsingfors och sedan ett från Leningrad. Allt var väl skrev han på båda.

Det var nästan sommar, men kvällen kändes kylig och hon huttrade lite i sin kjol och korta kofta. Nu glimnade det till långt borta i det blanka rälsstråket. En stark strålkastare blängde till. Tåget kom.

Tågsättet stannade och folk började strömma av. Åsa såg gruppen från konstskolan komma tillsammans i små grupper och hon spanade efter Nils-Olofs mörkblonda hårkalufs. Men hon såg honom inte.

Men där var Ulla. Hon var kurskamrat med Nils-Olof och Åsa kände henne ganska väl. Åsa gick fram.

— Hej... Vet du var Nils-Olof är? Satt han längre bak i tåget?

Ulla stannade. Titrade snabbt på Åsa, sedan ner i marken.

— Nils-Olof... Han är kvar i Stockholm...

— Är han? När ska han komma då?

— Vet... jag vet inte... Nej.

nu måste jag skynda mej. Hej. Ulla kånkade iväg med sin väska. Åsa stod kvar och stirrade.

Till slut vände hon på klacken och började gå mot utgången. Inget annat att göra än att åka hem igen.

Hon hade hunnit ut på Drottningtorget och skulle just springa ner för trapporna till gångtunneln, då en hand grep henne i axeln.

Hon vände sej om.

Det var rektorn på konstskolan. Hon kände honom bara till utseendet.

— Åsa... Vänta lite, sa han.

Jag vill tala med dej...

— Javisst... Vad är det?

— Jo, det gäller Nils-Olof. Han är borta. Vi tror att det kanske har hänt något fukkansvärt...

Att han har fallit i sjön från färjan eller att... ja, vi vet inte riktigt vad som har hänt. Bara att han är borta. Försvunnen.

● Svenska polismyndigheter får varje år in anmälningar om cirka 11 000 saknade eller försvunna personer.

Depimerade människor som söker sej till ensamhet och glömska. Chockade personer som drabbats av minnesförlust och inte kan orientera sej i tid och rum. Bedragare som gömmer sej undan uppträckt. Gamlingar som gått vilse. Ungdomar som tröttnat på stress och plugg och gett sej på ryggen.

De finns av alla sorter. Många kommer ganska snart

tillbaka. Andra blir borta i årtal. Somliga för alltid. Ingen vet var de finns, om de lever eller inte.

● På Göteborgspolisens späningsrotel säger man:

— Här i Göteborg får vi årligen in mellan 1 000 och 1 200 anmälningar om saknade eller försvunna personer. Av dem är ungefär 500 ungdomar. Men åtskilliga fall anmäls aldrig

Av de saknade blir ungefär hälften regelrätt efterlysta. Många kommer tillbaka så snart att någon efterlysning aldrig blir aktuell. Andra fall bedömer vi som så ofarliga att vi avvaktar ganska länge. I de flesta fallen löser sej gåtorna av sej själva. Men ibland förblir de saknade borta.

● Ett exempel:

Sommaren 1972 gav sej 15-åriga skolflickan Mona S iväg från sitt hem i en förort utanför Stockholm. Allt hon hade med sej var en väska med några klädespersedlar. Några pengar hade hon inte, inte heller något pass.

Tre månader efter försvinnandet kom ett brev från Schweiz. Mona skrev till föräldrarna att hon hade en pojkvän och att hon hade fått ett jobb. Polisen i Schweiz kopplades in på fallet och stor efterlysning gick ut.

Inget resultat.

Nästa livstecken kom i maj 1973. Ett vykort från Köpenhamn.

"Jag har det fint. Mår bra. Hoppas ni har det likadant. Mona"

Polisen i Köpenhamn larmades. Där letade man frenetiskt efter den svenska skolflickan. Hennes far var i tre omgångar nere i Danmark, men kunde inte få fram minsta nytt om dottern.

Mona är borta.

Hennes föräldrar söker svar på många frågor, men kanske främst på denna: Varför rymde Mona? Hon fick ju allt här hemma.

Men Mona hatade skolan. Det har hennes kamrater berättat. Och hon hade rymt en gång tidigare. Då var hon borta tre veckor och hämtades sedan av sin far i Köpenhamn. Mona hade bara varit hemma ungefär ett dygn, när hon åter gav sej ut på ryggen. För gott.

● Det är inte bara polisen som letar efter försvunna personer. Världens mest effektiva eftersökningsbyrå är — Frälsningsarmén. Bara den svenska avdelningen letade förra året upp 589 försvunna personer.

Brigadör Brynolf Edberg, Stockholm, är chef för Frälsningsarméns svenska eftersökningsbyrå.

— Har vi bara en ledtråd kan vi jobba med mycket gamla uppgifter, säger Edberg. Det händer ofta att spåren leder utomlands. Där har vi speciella kontaktmän på Frälsningsarméns högkvarter i 75 länder. Förra året hittade vi en svensk man långt uppe i norra Kanada. Det tog två år att spåra upp honom.

SE: Hur är organisationen upp-

lagd? 3
 Edberg: Vid vårt arbete på fallet har vi hjälp av officerarna på frälsningsarméns cirka 1 500 käror och utposter. Detta gäller alltså endast Sverige. Leder spåren utomlands är det andra som tar vid där. Sammanlagt har Frälsningsarmén över 16 000 käror och utposter över hela världen, så vi når ganska långt.

Normalt brukar det ta mellan 1 och 5 år för Frälsningsarméns specialbyrå att leta reda på en person. Somliga fall har tagit bara tio minuter att lösa, andra anmälningar är 7 år gamla och fortfarande ouppklarade.

Vad kostar det att anlita Frälsningsarméns eftersökningsbyrå?

25 kronor inom Skandinavien. 50 kronor för efterforskningar i övriga världen.

Men. Somliga gåtor förblir olösta.

● S/s Birger Jarl har lämnat kaj i Helsingfors klockan 2 på middagen den 21 maj 1969 och stävar nu för 15 knops fart ut genom finska skärgården. Vädret är fint. Ingen sjögång. Vid lunchen i första klass matsal är stämningen mycket god.

Konstnärinnan Inga Nilsson, 36, har varit med i Leningrad. Vid lunchen kommer hon att sitta bredvid Nils-Olof Bonnier.

Måltiden avslutas i bästa stämning. Inga Nilsson går upp på båtdäck för att sola. Hon ser inte till Nils-Olof Bonnier förrän längre fram på kvällen. Strax före midnatt meddelas att baren strax ska stängas. Folk börjar skiljas åt.

Inga Nilsson går till sin hytt och börjar klä av sej. Hon hör då röster från hytten intill och urskiljer Nils-Olofs röst. Hon sätter kappan ovanpå nattlinnet och går ut i korridorerna igen. Nu hör hon rösterna tydligare. De kommer från hytt 175.

● Utdrag ur handskrivet vittnesmål, ingivet av Inga Nilsson, konstnärinna, till kriminalpolisen i Göteborg:

"... jag går in i hytten varifrån rösterna kommer. Där sitter Bengt, Staffan, Nils-Olof, Arne och Jan. Jag känner dem allesammans eftersom de är konststuderande.

Stämningen är god men man skojar lite över min klädsel. Kappan ovanpå nattlinnet."

Men snart uppstår ordväxling mellan människorna i hytten. Nils-Olof får en utskällning för några artiklar han skrivit, och snart är diskussionen het och ilsken. Inga Nilsson går in till sig.

Matros Tom Paxal hade slutat

han kom ut på däck, såg han en flicka sitta och samtala med en man med långt rånstakrust hår och kläder i brunaktiga kläder. Mannen stod med armbågarna mot relingen och såg ner i vattnet.

Paxal framhåller att det är ofta man ser passagerarna stå och hänga mot relingen och titta ner i vattnet. Efter en stund lämnade både flickan och Paxal däck. Klockan var då ca 00.30. Paxal gick till mässen och kom tillbaka efter en dryg halvtimme. Paxal hade då passerat förbi den plats där han tidigare sett mannen. Där var nu tomt.

● Klockan 08.30 på morgonen glider s/s Birger Jarl in till kaj vid Skeppsbron i Stockholms hamn. Passagerarna börjar vakna till ombord. Gruppen från konstskolan skall samlas. Plötsligt säger någon: - Var är Nils-Olof? Titta, hans liggstol är ju inte använd. Och hans bagage står kvar här bredvid.

Då är klockan ungefär 9 på morgonen. En första genomletning av fartyget påbörjas, samtidigt som befälhavaren ombord underrättas. Sedan man gått igenom vartenda skrymsle på fartyget o m livbåtar och kättingboxar, utan resultat larmar kapten Carlsson polisen. Folk från Stockholms sjöpolis kommer ombord cirka klockan 10.30 på förmiddagen.

Nya letningar. Sjöbevakningen i Finland och polisen i Mariehamn meddelas. Därifrån går båtar ut för att genomsöka aktuella farvattnen.

På eftermiddagen den 22 maj står det klart. Nils-Olof Bonnier är spårlost borta.

● Nils-Olof Bonniers äldriga föräldrar bor i dag i en tvårumslägenhet i en av Göteborgs förstäder. Nils och Svea Bonnier är båda pensionärer. De har ännu inte gett upp hoppet om att få fram ett slutligt besked om vad som egentligen hände deras son för snart fem år sedan.

● Polisutredningen konstaterar att inga slagsmål eller andra handgripligheter förekom ombord. Nils-Olof var efter vad som framkom inte berusad, men däremot på mycket gott humör.

Ombord på s/s Birger Jarl fanns den natten över 325 människor, besättningen inräknad. Folk rörde sig sent i korridorer, i hytter och ute på däck. Är det möjligt att ingen enda av dem såg Nils-Olof då, eller uppfattade något?

Alla spår slutar i samma ögon

Jag är beredd på att man kan peka på orättvisorna. Vi riskerar hamna i blåsväder..

bad den utse en man för posten. Det blev jag.

Vad gör en hovrättsfiskal?

- Han är domare.

Vilka får överklaga till Transportnämnden och hur går det till?

- Alla bilägare som fått avslag på extra bensinransoner får skriva hit så infordrar vi deras handlingar från länsstyrelsen.

Lönar det sej att överklaga?

- Det är svårt att säga men man ska ha klart för sej att det går att återkomma till länsstyrelserna med förnyad ansökan om man tidigare fått avslag. Jag menar för min del att man inte ska överklaga hit i första taget. Det är bättre att vända sej till länsstyrelserna en gång till. Dels kan läget ha lättat och dels kan sökanden ha fått flera skäl. Länsstyrelsernas praxis har kanske då också stadgat sej.

Upplever ni någon form av dilemma?

- Ja. Man måste göra en avvägning mellan den tid man har på sej och hur pass bra beslut man hinner fatta. Ska man fatta ett bra och riktigt beslut så fordras ett kraftigt underlag där man måste kolla upp massor med saker. Sjänt tar lång tid och då är det knappast troligt att den sökande är betjänt av att i mars få reda på att han skulle ha fått hundra liters extra tilldelning i februari. Det är alltså ett dilemma mellan snabbhet och riktighet så att säga. Det kommer att medföra att det blir mer eller mindre riktiga beslut härifrån. Som det nu är måste vi prioritera tiden. Ju fortare vi hinner behandla ett överklagande desto bättre.

Är ni inte rädd att bli kritiserad när ni nu själv säger att besluten kan bli felaktiga?

- Jag är inte personligen särskilt rädd för det. Jag är medveten om att om man vill vara elak från till exempel massmedias sida så har man alla möjligheter. Jag är beredd på att man kan peka på orättvisorna - med rätta! Vi riskerar

när det gäller att formulera motivera en ansökan. Hur ser det ut?

- Får vi in ansökningar där misstänker såna brister så mer vi i viss utsträckning att söka få tag på bilägaren och fram vad han eller hon egentligen menar och hur man resonerat. Men det är en begränsad möjlighet. Vi blir förmodligen för att ringa runt och kolla upp dem.

Har ni bil själv?

- Ja, men jag har ingen keringsplats så jag håller mig pendeltåget Stockholm - Spånga där jag bor. Jag har äkt bil för till jobbet. Men nu har jag den fina upptäckten att det går att åka kommunalt.

Ska man bifoga intyg när överklagar?

- Principen bör vara att sända in de intyg man har till länsstyrelsen. Det är inte meningen att det ska vara ett helt ärende när det kommer till Transportnämnden. Första sista instans ska ha samma material.

Tycker ni att bensinransoner är befogad?

- Det kan jag inte yttra mer. Era handläggare består av lösa akademiker. Är de slutfattare som man kan litna på?

- Vad vi behöver är folk som kan läsa papper och tillgodogöra sej vad som står där. Man har så förutsättningar om man har varit en gång. Att det sen i vissa fall kan finnas bättre beslutsfattare väl inte utesluttet. Men vi har inte tagit på andra yrkesverksamma som är beredda att höra på här?

Det krävs alltså inga särskilda meriter förutom akademiska examina för att komma med i överklagandegrupp?

- Nej. Åtminstone inledningen blir det så att de beslut som kommer ut är i samtligas närvaro. Tvexamma fall får vi lägga ut för sej och diskutera...